

Finansdepartementet

Yttrande över betänkandet Lite mer lika, översyn av kostnadsutjämnningen för kommuner och landsting (SOU 2018:74)
Ks/2019:118

Jönköpings kommun har av Finansdepartementet beretts tillfälle att yttra sig över betänkandet *Lite mer Lika – Översyn av kostnadsutjämnningen för kommuner och landsting (SOU 2018:74)*.

Jönköpings kommun ställer sig i huvudsak positiv till de förslag som lämnas av utredningen. Det är bra att flera av delmodellerna uppdateras med avseende på de data som ligger till grund för kostnadsutjämnningen. Modellens legitimitet bygger, åtminstone till del, på att utjämnningen utgår från aktuella data. Den ambitionsnivå som anges i betänkandet, om att data som ligger till grund för kostnadsutjämnningen så långt som möjligt ska avse andra året före utjämningsåret, är rimlig. I detta yttrande behandlas i första hand de ändringar i kostnadsutjämnningen som bedöms ha störst påverkan på utfallet.

Löner

Jönköpings kommun delar utredningens bedömning att vissa skillnader i lönenivåer mellan regioner är strukturellt betingade och att de därmed också bör beaktas i kostnadsutjämnningen. Den modell med uppdaterade löneindex som föreslås i betänkandet genererar dock relativt stor variation i löneindex mellan kommuner belägna inom en och samma lokala arbetsmarknad. Variationen i löneindex i de tre storstadsområdena är förhållandevis stor. Kommuner belägna i samma arbetsmarknadsområde möter rimligtvis samma arbetskraftsutbud vid nyrekrytering av pedagoger, socionomer, sjuksköterskor, undersköterskor m.m. Kostnader för att rekrytera och behålla personal borde därmed vara ungefär lika för dessa kommuner. Den inomregionala variationen i löneindex som utredningens statistiska skattningar resulterar i speglar därmed en lönevariation som nödvändigtvis inte är strukturellt betingad. Ett möjligt sätt att hantera ovanstående är att skatta löneindex för större områden än enskilda kommuner, exempelvis lokala arbetsmarknadsregioner. Enligt Jönköpings kommuns uppfattning bör lönemodellen för kommuner ses över ytterligare.

Vuxenutbildning

Den nya modellen för vuxenutbildning utgår från att kommuner har olika kostnader i kr/invånare för SFI för nyanlända. SFI ska finansieras med ett särskilt statsbidrag. Om detta inte sker fullt ut bör skillnader i nettokostnader för SFI mellan kommuner inte hanteras i kostnadsutjämnningen. Istället bör det hanteras

i statens ersättning till kommuner för genomförandet av SFI. Kommunen bedömer därmed att SFI inte ska ligga till grund för kommunalekonomisk utjämning. I övrigt ställer sig kommunen positiv till den nya delmodellen avseende vuxenutbildning.

Förskoleklass och grundskola

Delmodellen för förskoleklass och grundskola bör ändras i enlighet med det alternativ som utredningen beskriver innebärande att fördelningsgrunderna för dagens riktade statsbidrag (statsbidrag för en likvärdig skola) inarbetas i kostnadsutjämningen och att det tillfälliga specialdestinerade statsbidraget görs om till ett permanent generellt bidrag. Förändringen medför att socioekonomiska faktorer ligger till grund för kostnadsutjämningen inom delmodellen förskoleklass och grundskola, vilket är motiverat. Förändringen innebär vidare att ett specialdestinerat statsbidrag ersätts med ett generellt bidrag, vilket innebär mindre administrativa kostnader för landets kommuner avseende återsökning m.m. Riktade statsbidrag med en detaljerad uppföljning och styrning bedöms inte heller ge rätt förutsättningar att skapa en effektiv och ändamålsenlig skola.

Förskola och fritidshem

Delmodellen för förskola och fritidshem görs om den och nya modellen resulterar i betydande förändringar i utfall för flera kommuner, däribland Jönköping. De förändringar som föreslås i delmodellen bedömer kommunen vara rimliga. Det är samtidigt viktigt att uppgifter avseende vistelsetider uppdateras snarast möjligt. Vistelsetiderna som ligger till grund för nuvarande beräkning avser verksamhetsåret 2012. Ska vistelsetider användas i kostnadsutjämningen bör Skolverket ges i uppdrag att statistiskt kartlägga vistelsetider i förskola och fritidshem oftare.

IFO

Kommunen ställer sig huvudsakligen positiv till förändringen av delmodellen för individ- och familjeomsorg. Det är positivt att variabler som faktiskt är påverkbara för enskilda kommuner utgår ur modellen. Samtidigt kan man konstatera att variabeln andel barn och ungdomar som lever i ekonomiskt utsatta hushåll baseras på beslut om ekonomiskt bistånd i enskilda kommuner och därmed är delmodellen fortsatt påverkbar. Stabiliteten i delmodellen individ- och familjeomsorg har varit mindre god, vilket motiverar en tät uppföljning över tid av utfallet av den reviderade delmodellen.

Äldreomsorg

Förändringarna i delmodellen för äldreomsorg är välgrundade. Beräkning av normkostnader bör fortsättningsvis utgå från sammanboende respektive ensamboende i stället för civilstånd. Andelen äldre hushåll där man är sammanboende men ej gifta tenderar att öka över tid.

Övrigt

Jönköpings kommun tillstyrker förslaget om införandebidrag och nivån på 300 kr/invånare bedöms som rimlig. Trots införandebidrag kommer förslagen att innebära stora förändringar i omfördelning av resurser mellan landets kommuner. De föreslagna förändringarna av kostnadsutjämningen bör därför träda i

kraft tidigast år 2021 eftersom kommunerna behöver stabila planeringsföretsättning i sitt budgetarbete.

JÖNKÖPINGS KOMMUN

Ann-Marie Nilsson
Kommunstyrelsens ordförande

Johan Fritz
Stadsdirektör